

Başlarken

Dr. S. Vahit Kaşanî

Büyük bir müfessir, eşsiz bir düşünür ve mahir bir filozof olan Allâme Seyyid Muhammed Hüseyin Tabâtabâî, hiç şüphesiz çağımızın en önemli düşünürlerinden biridir. Onlarca yıllık çalışma, öğrenim, araştırma ve yazarlıkla beraber nice öğrenciler yetiştirerek İslam ilimlerinin ufkunu genişletmiş ve kapasitesinin gücünü ortaya koymuştur.

Günümüzde İslam dünyasının en önemli ve seçkin alimlerinin çoğu Allâme Tabâtabâî'nin ciddi ve özverili çalışmalarının sonucudur. Hatta bu öğrencilerin birçoğu bugün ilim havzaları ve üniversitelerin ana çarklarını oluşturmakta, İslâmî ve insanî bilimlerin akışına öncülük etmektedirler.

Tüm bunların yanı sıra ilim peşinde koşanların önüne yaratıcılığın ve yeniliğin bulunabileceği, her alanda onlarca eser ve kabul edilebilir kaynaklar sunmuştur.

Allâme Tabâtabâî'nin her alanda uzman ve kapsamlı bir düşünür olarak görülmesinin nedeni; pek çok toplumsal ve inançsal konu hakkında derin bilgiye sahip olmasından kaynaklanmaktadır. O öyle bir mütefekkindi ki; yaşadığı dönemin ilmî şartlarına rağmen hayatının son anına kadar İslam'ın çeşitli yönlerini tanıtmak için dersler vermiş, araştırmalar yapmış, çeşitli sosyal ve siyasî alanlarda güncel düşünceler ortaya koymuştur.

İlmî kavrayışının yanı sıra, çağın getirileri ve İslam dünyasında olup bitenlerin de farkındaydı; tüm çalışmaları da bu farkındalık üzere oluşmaktaydı. 20. yüzyılın dünya çapında Marksist, Sosyalist grupların propagandalarının yayılmasıyla birlikte fikrî ve bilimsel mücadelenin ve onların düşüncelerine cevap vermenin temel ihtiyacını yakından müşahade etmiş, bu nedenle Şehit Mutahharî, Cevadi Amulî, İmam Musa Sadr, Şehit Kuddusî ve İbrahim Eminî gibi sahadan bir grup ilim insanının katılımıyla bir düşünce okulu kurmuş ve çeşitli konularda makaleler kaleme alarak şüphelere cevap vermişti.

Bu büyük filozof, oldukça kıymetli *el-Mizân* tefsirini yazarak Kur'an-ı Kerim'in tefsiri alanında da yeni bir sayfa açmıştır. İşte bu tefsirin kapsayıcılığı ve yöntemi birçok

araştırmacının kendilerinin bu alanda ne kadar eksik olduklarını görmesini sağlamıştır. Aslında *el-Mizân* tefsiri, tefsir tarihinde bir dönüm noktası olarak da kabul görür; zira hem yeni bir metot ile ayetleri tefsir etmiş ve hem de çağa uygun, güncel bir yorum ile açıklamıştır.

Allâme Tabâtabâî vahiy öğretileri ve akli deliller ile, irfan ve Kur'an arasında bağlantı kurarak yeni bir İslam felsefesi akımı oluşturmayı başarmış; bu şekilde diğer felsefi ekoller karşısında ön plana çıkmıştı. Allâme'nin bu metodunu kesinlikle modern çağda İslâmî hikmetin dirilişi olarak adlandırabiliriz.

Merhum Allâme oldukça eğitilmiş ve mütedeyyin bir şahsiyetti; Kur'anî terbiye ile ahlakı, takvayı, merhameti, nezaketi, Allah korkusunu, adaleti, zühdü, hayırseverliği, kanaati, temizliği, samimiyeti, şefkati ve diğer Kur'anî-insanî erdemleri ruhunun derinliklerinde ve hayatının her alanında uygulayan bir kişiydi.

Vakur ve dinginlik içerisinde dersler veriyor, bunu yaparken de sesini asla yükseltmiyordu. Kibar, ağırbaşlı ve oldukça sabırlıydı. Hayatı boyunca teheccüd ve günlük namazlarını farklı bir aşk ile eda ediyordu.

Raz-û niyâz ehliydi. Kur'an-ı Kerim'i okuyup tefsir ederken rahmet, gazap ve tövbe ayetlerine geldiğinde ruhî olarak munkalip olur, halden hale girerdi. Derin derin düşünme ve kendini muhasebeye çekme Allâme'nin ahlâkî yaşamının ana hatlarıydı. Ehl-i Beyt'e bağlılık ve saygı onun daimî alışkanlığıydı. Dinî toplantılara katıldığında ve hele bunlar Ehl-i Beyt'in acı ve musibetlerine dair olduğunda sanki o anı yaşıyormuş gibi gözyaşları dökerdi.

Şüphesiz bu büyük âlim ve müfessirin ilmî ve ahlâkî niteliğinin, derin bilgisinin, yeniliklerinin, hizmetlerinin, eserlerinin ve ileri düşüncelerinin bilinmesi; İslam dünyasının ilmî ve kültürel gelişimine katkı sağlayacaktır.

Biz de bu hedef doğrultusunda *MİSBAH : Çağdaş Din Çalışmaları Dergisi*'nin bu sayısını "Allâme Tabâtabâî Özel Sayı" olarak hazırladık.

Başlangıçta Allâme'nin yaşam öyküsünü aktardıktan sonra, onun felsefe, Kur'an, irfan ve sosyal alandaki düşüncelerinin yansıtıldığı ilmî makaleleri siz değerli okuyucularımızın istifadesine sunduk.

Dünyamız ve ebedi hayatımız için faydalı olacağını ümit ettiğimiz birbirinden seçkin ve alanında uzman düşünürlerin bu makalelerinin hakiki yurdumuz için birer azık olmasını ümit ediyoruz.

Dergimizin öğretmenlerin, araştırmacıların ve ilim ehlinin beğenisini kazanmasını umarak; her zaman olduğu gibi yine siz değerli okuyucularımızdan her türlü yapıcı eleştirileri bizimle paylaşmanızı dileriz. Başka daha güzel sayılarla buluşma dileğiyle.

Selam ve saygılarımızla...